

Рецензія

на дисертацію Мнишенко Катерини Володимирівни
«Формування основ художньо-естетичної культури вихованців дошкільних
установ засобами народної творчості»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
011 – Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою.

Соціокультурні цілі суспільства з розвитком у ньому художньо-естетичної культури постійно змінюються і ускладнюються. Художнє життя суспільства визначається найширшим спектром різноманітних духовних потреб і інтересів, а також множинністю зовнішніх по відношенню до художньо-естетичної культури обставин. І ці зовнішні обставини, і зміна духовних потреб, і саме художнє життя, в свою чергу, впливають на дитину, сприяючи формуванню її світогляду.

У Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті визначено основну мету освіти, яка спрямована на формування естетичних цінностей та всебічний розвиток людини як найвищої цінності суспільства, формування духовних якостей та розвиток художньо-творчих здібностей. Базовий компонент дошкільної освіти (2021 р.) змусив змістити педагогічні акценти з традиційного процесу формування в дошкільників естетичного, художнього та творчого ставлення до світу на досягнення нових цілей, удосконалення змісту освіти й технологій навчання, розробку нових форм і методів організації освітнього процесу під час формування основ художньо-естетичної культури.

Дисертантом переконливо доведено важливість проблеми формування основ художньо-естетичної культури вихованців дошкільних установ засобами народної творчості, показано недостатнє висвітлення зазначеної проблеми у наукових працях, проаналізовано і виокремлено суперечності в системі педагогічних підходів щодо формування основ художньо-естетичної культури дітей дошкільного віку засобами народної творчості. Таким чином, не викликає сумнівів актуальність теми дисертаційного дослідження, мета якого полягає у теоретичному обґрунтуванні та в експериментальній перевірці педагогічних умов формування основ художньо-естетичної культури у здобувачів дошкільної освіти засобами народної творчості.

Варто зазначити, що дисертацію виконано в контексті досліджень Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського як складової науково-дослідної теми кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами «Педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя» (0119U102999) та кафедри дошкільної освіти «Підготовка фахівців

дошкільної та початкової освіти в умовах інтеграції України в Європейський освітній простір» (0121U109684). Тему дисертації затверджено Вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 5 від 26. 10. 2016 р.) й узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 2 від 28. 03. 2017 р.).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень. Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, змістовними додатками, що відповідає вимогам щодо дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки.

У дисертації К.В. Мнишенко достатньо обґрунтовано актуальність теми дослідження, коректно визначено мета, об'єкт, предмет та гіпотеза. У дисертації чітко сформульовані завдання, які спрямовані на досягнення мети дослідження. Позитивним є те, що у роботі ґрунтовно окреслено комплекс методологічних підходів щодо проблеми формування основ художньо-естетичної культури вихованців дошкільних установ засобами народної творчості.

Ґрунтовний аналіз теоретичних основ проблеми формування основ художньо-естетичної культури вихованців дошкільних установ засобами народної творчості забезпечує належне концептуальне підґрунтя для експериментальної роботи. Наукові положення, висновки та методичні рекомендації є змістовними, обґрунтованими, аргументованими, послідовними та логічними. Достовірність результатів дослідження забезпечується комплексним використанням теоретичних, емпіричних і статистичних методів, репрезентативністю вибірки та методично коректною організацією педагогічного експерименту. У процесі дослідження здійснено глибокий аналіз науково-педагогічних, психологічних, філософських джерел, нормативних документів, дисертаційних робіт, які є дотичними до зазначеної проблеми, що дає підстави стверджувати про наукову реалізацію дисертанта.

Обґрунтованість дисертаційної роботи К.В.Мнишенко полягає у виокремленні педагогічних умов формування основ художньо-естетичної культури засобами народної творчості у здобувачів дошкільної освіти, про що свідчать довідки про впровадження результатів наукової праці у закладах освіти.

Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації. Дисертаційна робота К.В.Мнишенко містить нові наукові положення, що свідчать про вагомий внесок автора у вирішення зазначеної проблеми. Заслужовують на увагу теоретичні та практичні засади, що визначають

наукову цінність зазначеної проблеми. Автором вперше обґрунтовано педагогічні умови формування основ художньо-естетичної культури вихованців дошкільних установ засобами народної творчості. Обґрунтовано та представлено модель формування основ художньо-естетичної культури вихованців дошкільних установ засобами народної творчості; уточнено поняття «художньо-естетична культура здобувачів дошкільної освіти», визначено компоненти, критерії й рівні сформованості основ художньо-естетичної культури дітей дошкільного віку засобами народної творчості. У ході експериментального дослідження набули подальшого розвитку форми, методи та засоби формування основ художньо-естетичної культури вихованців дошкільних установ засобами народної творчості з використанням сучасних педагогічних технологій.

Не викликає сумніву і практична цінність одержаних результатів, яка полягає у створенні та впровадженні авторської методики реалізації педагогічних умов формування основ художньо-естетичної культури здобувачів дошкільної освіти засобами народної творчості. Автором розроблено й адаптовано діагностичні методики, що дали змогу ефективно здійснити моніторинг сформованості основ художньо-естетичної культури дітей дошкільного віку засобами народної творчості. Схвально, що сформульовані в дослідженні теоретичні положення та одержані експериментальні дані можуть бути використані під час підготовки майбутніх педагогів, для розроблення навчальних програм, навчально-методичних матеріалів для викладачів і здобувачів педагогічної освіти із метою підготовки майбутніх освітян до формування основ художньо-естетичної культури вихованців дошкільних установ та в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

Повнота викладу наукових досліджень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях. Основні положення та результати дослідження висвітлено в 21 науковій публікації. З них: 1 стаття - у виданні категорії А; 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії Б; 2 - у колективних монографіях; 2 статті у закордонних виданнях, 10 статей у збірниках матеріалів всеукраїнських та міжнародних наукових, науково-практичних конференцій; 1 методичні рекомендації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота К.В.Мнишенко за структурою, систематизацією матеріалу, змістом, рівнем наукової новизни відповідає вимогам, що ставляться до дисертації доктора філософії. Позитивно, що наукові положення, методичні засади детально розроблені автором та практично реалізовані і впроваджені в практику роботи закладів дошкільної освіти.

Дискусійні положення та зауваження до роботи. Оцінюючи позитивно рецензоване дисертаційне дослідження К.В.Мнишенко на тему «Формування основ художньо-естетичної культури вихованців дошкільних установ засобами народної творчості», вважаємо за необхідне висловити окремі побажання:

1. Вважаємо, що варто ширше розкрити поняття художньо-естетична компетенція та художньо-естетична компетентність, які згадані автором у дослідженні.
2. Автору необхідно чіткіше визначитись з ключовим поняттям в науковому дослідженні: художньо-естетичний розвиток чи художньо-естетичне виховання.
3. На наш погляд, у вступі доцільно було зазначити, що складовою роботи є додатки.

Разом з цим висловлені побажання не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження, яке є цілісним, завершеним науковим доробком.

Загальні висновки. Дисертація К.В.Мнишенко є завершеним, оригінальним та самостійним науковим дослідженням, що забезпечує суттєвий внесок у теорію і практику розвитку освіти та відповідає встановленим вимогам.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри
мистецьких дисциплін дошкільної
та початкової освіти
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Старовойт Л.В.

Старовойт Л.В.
04.04.2023

